

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

LYSHOLT

FAABORG-MIDTFYN KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	11. december 2013
Besigtiget af:	Stefanie Høy Brink
Journalnummer:	2013-7.82.07/430-0001
Kommune:	Faaborg-Midtfyn Kommune
Adresse:	Bygaden 23, 5600 Faaborg
Betegnelse:	Lysholt
Fredningsår:	1983
Omfang:	<i>Stuehuset og laden (1727)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Lysholt ligger i den lille landsby Haastrup nordvest for Faaborg på en mindre bakke og består af et stuehus og en lade, der ligger syd for stuehuset parallelt med Bygaden. Til bygningerne hører en større have, der delvist afgrænses af et stengærde. I haven mellem stuehus og lade er en ældre brønd. Haastrup landsby har nyere såvel som ældre bygninger.

Stuehuset er 16 fag langt og opført i bindingsværk i et stokværk. Midt på stuehuset mod nord er et sidehus på to fag. Facaderne står sortopstolpet med hvidkalkede tavler over en sort, let udkraget sokkel af syldsten og kampesten, der følger terrænet. Det meste tømmer er ældre, dog er det meste af fodremmen udskiftet. Bygningen afsluttes af et trekvartvalmet stråtag med kragtæer. Tagfladen brydes mod syd af to tagskægskviste. I rygningen sidder tre skorstenspiber med sokkel og krave, hvoraf den østligste er nyere. Mod syd er et vindfang, hvori der sidder en nyere, blåmalet fyldingsdør med hvide stafferinger og opsproset vindue i den øverste fylding. På sydsiden sidder endvidere en ældre, hvidmalet revledør. På nordsiden er en nyere, tofløjet, blåmalet havedør med hvide stafferinger og opsprossede ruder i den øverste del. Ligeledes på nordsiden er en ældre, grønmalet revledør. Vinduerne er overvejende ældre, torammede vinduer. Vinduerne er enten blå- eller grønmalede, mens alle gående dele er hvidmalede. På den vestlige gavl er et træskilt, hvorpå der er indgraveret Lysholt.

I det indre er delvist bevaret en traditionel planløsning med køkken, hvor der er et ældre ildsted med den oprindelige hammer, i sidehuset mod nord, hvorunder der er en kartoffelkælder med pigstensgulv. Stuerne er beliggende mod syd i den østlige ende af bygningen. I den vestlige, der formentlig har haft udhus funktion, er bevaret den ældre gruekedel. Der er bevaret flere ældre bygningsdele og -detaljer, herunder brystningspaneler, ældre vinduer med anverfere og stormkroge, ældre revle- og fyldingsdøre med indstukne hængsler, greb og gerichtter samt enkelte loftsbjælker. Ellers er overfladerne nyere, herunder nyere bræddegulve og loftsbrædder. I et enkelt

værelse er støbt gulv. Loftet fremstår uudnyttet med synlig trækonstruktion og skorstene samt uden undertag.

Laden er 11 fag langt og opført i bindingsværk i et stokværk med indstukne bjælkeender. Facaderne er som stuehuset, men bygningen hviler på synlige kampesten og stråtaget er opskalket og trekvartvalmet mod nord og helvalmet mod syd. Mod vest sidder en ældre, sortmalet revledør. På østsiden er en ældre, tofløjet port samt tre ældre revledøre. I nordgavlen sidder en ældre luge. Både døre, port samt luge er sortmalede. Vinduerne er ældre, røde jernvinduer eller etrammede vinduer, hvoraf enkelte har fladbuget overkant. Trævinduerne er hvidmalede.

I det indre er pigstengulv og synlig tagkonstruktion, dog med nyere tømmer.

— BYGNINGSHISTORIE

Stuehuset og laden er opført i 1727. Ejer oplyser, at Lysholt oprindeligt var en firelænget bondegård.

Stuehuset er omfattende istandsat i begyndelsen af det nye årtusinde.

— KILDER

Ingen angivet.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi knytter sig til bygningernes beliggenhed i Haastrup, hvor bygninger fremtræder som en væsentlig repræsentant for, hvordan Haastrup så ud i 1700-tallet. Hertil kommer det nære miljø med stengærde, grusvejen, brønden samt den store have, der alt sammen er med til at ophøje det traditionelle miljø.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi knytter sig i det ydre til det tydelige hierarki bygningerne imellem, hvor stuehuset med sine mange vinduer, døre og skorstenspiber signalerer beboelse, mens laden med sine overvejende lukkede sider, lugen i gavlen og port signalerer en funktionspræget bygning. Hertil kommer bygningernes righoldige, opstolpede bindingsværk med flere løsholte i hver fag, stormranke støttende på anden stolpe, det afvalmede tag, soklen der følger terrænet samt de gennemstukne bjælkeender på laden, der alt

Lysholt bag det omkransende stengærde.

sammen er karakteristisk for Fynsk bindingsværk samt de ældre bygningsdele og -detaljer, herunder døre med beslag og gangtøj samt skorstene i rygningen, idet stuehuset er et såkaldt kaminhus, der var udbredt på Fyn med en skorsten ved køkken og dagligstue og en skorsten ved bryggerset, hvor gruekedlen var tilsluttet.

I det indre af stuehusets knytter den kulturhistoriske værdi sig til de bevarede dele af den traditionelle grundplan med køkken med tilhørende mindre kælder liggende køligt mod nord, mens stuerne ligger mod syd. Hertil kommer opdelingen mellem stuehusets østlige og vestlige ende med bryggersfunktion i den vestlige ende. Denne aflæses stadig ved den mere afdæmpede detaljeringsgraf og de mere robuste materialer samt gruekedlen.

Den kulturhistoriske værdi knytter sig for det indre af laden til det åbne plan med åbent til tagkonstruktionen og pigstensbelægningen samt stolperne, der alt sammen understreger bygningens ladefunktion.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi for stuehuset knytter sig i det ydre til den klart definerede og lange bygningskrop, der brydes af det markante sidehus mod nord, der dog understreger bygningens stærke symmetri med det trekvartvalmede tag, det taktfaste, opstolpede bindingsværk samt vinduessætning, der alt sammen giver en velproportioneret og harmonisk ejendom. Hertil kommer vinduerne og dørrernes farveholdning, der står i fin kontrast til det sort/hvide bindingsværk, der sammen med den høje og markante sokkel mod vest giver bygningen tyngde og et karakterfuldt udtryk.

Den arkitektoniske værdi knytter sig i det indre til den traditionelle materialeanvendelse, der skaber en naturlig harmoni mellem bygningernes rum.

Den arkitektoniske værdi knytter sig i det ydre til ladens klart definerede bygningskrop med det trekvartvalmede og ubrudte tag, der sammen med den righoldige tømmerkonstruktion giver en helstøbt bygning. De ældre røde jernruder står i en fin kontrast til det sorte og hvide bindingsværk og giver facaden et levende og markant udtryk.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

De bærende fredningsværdier knytter sig for stuehuset i det ydre til det længehuset med sidehus og vindfang. Hertil kommer stuehusets righoldige og egnskarakteristiske bindingsværkskonstruktion med

Laden mod syd.

alle dets detaljer, den høje sokkel, det næsten ubrudte, trekvartvalmede stråtag med kragtæer og tre skorstenspiber i rygningen. Hertil kommer de ældre og traditionelt udførte døre og vinduer med alle detaljer. Endelig kommer den traditionelle farve- og materialeholdning.

De bærende fredningsværdier knytter sig i det indre til de bevarede dele af den traditionelle planløsning med bryggers i den vestlige ende og beboelse i den østlige, hvor køkkenet med den mindre kælder med pigstensbelægning ligger mod nord og stuerne mod syd. Hertil kommer de bevarede ældre bygningsdele og –detaljer, herunder vinduer, revle- og fyldingsdøre, gerichter, greb, gangtøj, låsetøj, ildstedet med hammeren i køkkenet, gruekedel, loftsbjælker og brædder samt bræddewægge. Hertil kommer den traditionelle materialeholdning.

De bærende fredningsværdier knytter sig i det ydre til ladens konstruktion i righoldigt og egnskarakteristisk bindingsværk med gennemstukne bjælkeender, det opskalkede, ubrudte og afvalmede stråtag, soklen af kampesten samt de ældre vinduer, port, luge og revledøre.

De bærende fredningsværdier knytter sig i det indre til det åbne rum, de ældre stolper samt pigstensbelægningen.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.